

Életünkben szüntelen halál lesi léptünk

Az egyházi esztendő utolsó három vasárnapján hangsúlyosabban találkozunk a halál és az örök élet kérdéseivel. Heti énekünk, az *Életünkben szüntelen halál lesi léptünk* (EÉ 499) is ezt a témát fejti ki.

A *Mitten wir im Leben sind* első versszakának mintája a 11. század első felében keletkezett *Media vita in morte sumus* antifóna. A latin tétel a középkor legismertebb énekei közé tartozott, és már jóval Luther előtt voltak német fordításai. A legrégebb prózai változat, amely ránk maradt, 1422-ből származik; emellett két rímes verziót ismerünk a 15. századból. Röviddel a reformáció előtt, 1514-ben még egy variáns keletkezett.

Luther Márton 1524. július 5-én vagy röviddel utána írta ezt az éneket barátja, *Nesen* halálának hatására.

Érdekes a Luther-ének első versszakának és a reformáció előtti strófának a kapcsolata. A középkori versben azt kéri az imádkozó, hogy meneküljön meg a halál veszedelméből; a lutheri változatban kifejezi, hogy bánja bűneit, és kéri, hogy megmenekülhessen a halál mélyéből, melyet az örök ítélet követ. Így lehet az, hogy a következő két strófában egyáltalán nincs szó a testi halálról, hanem a bűnökről, a pokol bosszújáról és a pokoltól való félelemtől, az Isten irgalmasságáról és könyörületeségéről, a bűnök Krisztus áldozata nyomán létrejött kiengesztelődéséről és a hit vigasztalásáról annak, aki erre rá meri bízni magát.

Az eredeti terjedelem megháromszorozásának mintája valószínűleg az Ézs 6,3-on alapuló nagypénteki Krisztus-hívó *Trishagion*, a 8–10. sor háromszori „Szent” felkiáltása (a fordításban ez nem nyilvánvaló). Így lesz a három strófa Krisztus-hitvallás: a halállal szemben Krisztus az Úr; a pokollal szemben ő az Erős; a bűnökkel szemben, melyeket vérével lemosott, irgalmas Megváltó.

A *Kyrieleison* (irgalmazz nekünk) befejezés a reformátor kiegészítése. Az alcím – *lopsanck* – mutatja, hogy Luther nem egyszerűen temetési éneknek, hanem a megváltás dicséretének tekinti művét.

A dallam ma ismert formájának kialakítója *Johann Walter*, Luther munkatársa; a reformáció után először *Walter Chorgesangbuchja* adja közre az 1456 óta létező dallamot.

A fríg hangsor alap nélküli, lebegő érzést kelthet az éneklőben. Kivétel az 5. sor *jón* zárlata, ahol végre talajt érzünk a lábunk alatt. Talán nem véletlen, hogy itt kapjuk meg az első sorok kérdésére a vigasztaló választ: „Ó, Urunk, csak te hozzád!”

Az ének magyar fordítása *Túrmezei Erzsébet* munkája. Az összetett strófa megszólaltatása nem egyszerű, így ajánlatos ehhez kórus segítségét is kérni.

Az igehirdető Luther így fogalmaz: „A túlzottan magabiztosak elrettentése, a rettegők bátorítása: e kettőnek össze kell kapcsolódnia. A törvény hangja így szól: életünkben szüntelen körül vesz minket a halál. Az evangélium viszont ezt énekli: a halál közepette nyerjük meg az életet.”